رویش روان شناسی، سال۱۳، شماره ۳، شماره پیاپی۹۶، خرداد ۱۴۰۳
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),13(3), 2024

پیش‌بینی استرس ادراک شده براساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه و هوش معنوی در دانش آموزان دختر فاقد پدر

Predicting perceived stress based on early maladaptive schemas and spiritual intelligence in fatherless famals students

سیده انسیه میرعبدالعظیمی
دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، گروه روانشناسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.
دکتر محمد مدحی (نویسنده مسئول)
استادیار، گروه روانشناسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

Seyedeh Ensieh Mirabdolazimi
M.A. Student of General Psychology, Department of Psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.
Dr. Mohamad Madhi *
Assistant Professor, Department Of Psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.
mohamad_madhi@yahoo.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی استرس ادراک شده بر اساس طرحواره-های ناسازگار اولیه و هوش معنوی در دانش‌آموزان دختر فاقد پدر انجام شد. روش پژوهش توصیفی- همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم فاقد پدر شهر قم در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ به تعداد ۱۵۰۰ نفر بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از نمونه در دسترس استفاده شد و حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۰۵ نفر برآورد شد. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه استرس ادراک‌شده کوهن و همکاران (PSS، ۱۹۸۳)، هوش معنوی کینگ (SISRI، ۲۰۰۸) و طرحواره‌های ناسازگار اولیه یانگ (YSQ-SF، ۱۹۹۸) جمع‌آوری گردید. داده‌ها با استفاده از روش همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیره همزمان تجزیه و تحلیل شد. یافته‌های پژوهش نشان داد استرس ادراک‌شده براساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه و هوش معنوی در دانش‌آموزان دختر فاقد پدر قابل پیش‌بینی است (p<۰/۰۵). نتیجه‌گیری می‌شود استرس ادراک شده بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه و هوش معنوی در دانش‌آموزان دختر فاقد پدر قابل پیش‌بینی است و ۱۴/۶ درصد از واریانس استرس ادراک شده را تبیین می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: *طرحواره‌های ناسازگار اولیه، استرس ادراک‌شده، هوش معنوی.*

Abstract

This research was conducted to predict perceived stress based on primary maladaptive schemas and spiritual intelligence in fatherless female students. The research method was a descriptive correlation. The statistical population of the research included all female students of the second secondary level without a father in the city of Qom in the academic year of 2022-2023, numbering 1500 people. The available sample was used for data collection and the sample size was estimated to be 305 people based on Cochran's formula. Data were collected using Cohen et al.'s Perceived Stress Questionnaire (PSS) (1983), King's Spiritual Intelligence (SISRI) (2008), and Young's Early Maladaptive Schemas (YSQ-SF) (1998). The data were analyzed using the Pearson correlation method and multivariate regression analysis simultaneously. The findings of the research showed that perceived stress can be predicted based on the initial maladaptive schemas and spiritual intelligence in fatherless female students (p<0.05). It is concluded that the perceived stress can be predicted based on the initial maladaptive schemas and spiritual intelligence in fatherless female students, and they explain 14.6% of the variance of the perceived stress.

Keywords: *Early maladaptive schemas, Perceived stress, Spiritual intelligence.*

نوع مقاله : پژوهشی | **دریافت : آبان ۱۴۰۲** | **پذیرش: دی ۱۴۰۲** | **ویرایش نهایی: خرداد ۱۴۰۳**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-15]

مقدمه

پدر و مادر رکن اساسی خانواده هستند که با به وجود آوردن محیطی امن و سالم، رشد روانی فرزندان خود را میسر می‌سازند (ساند[1] و همکاران، ۲۰۲۳)؛ لذا فقدان حضور یکی از والدین در محیط خانواده، تعادل آن را برهم زده و آثار منفی بر رشد طبیعی فرزندان می‌گذارد (دوریانچیک و گاف[2]، ۲۰۱۹). در این میان به نظر می‌رسد فرزندان فاقد پدر استرس بیشتری را تجربه می‌کنند (راگوان[3] و همکاران، ۲۰۲۰). استرس پدیده پیچیده‌ای است که افراد را در گروه‌های سنی و زمینه‌های مختلف تحت تأثیر قرار می‌دهد. این بخشی اجتناب‌ناپذیر از زندگی انسان است و می‌تواند تأثیرات مثبت و منفی بر رفاه فرد داشته باشد. درحالی‌که استرس یک تجربه رایج برای بسیاری از افراد است، می‌تواند به‌ویژه برای افرادی که فاقد شخصیت پدری در زندگی خود هستند چالش‌برانگیز باشد. فقدان پدر می‌تواند شرایط منحصربه‌فردی ایجاد کند که به درک استرس در این افراد کمک می‌کند (پائولتی[4] و همکاران، ۲۰۲۳). با این‌حال استرس بخش اجتناب‌ناپذیر زندگی است که همه افراد با آن سروکار دارند. همچنین ممکن است افراد به شکلی متفاوت محرک‌های خاص را به‌صورت منفی یا مثبت ارزیابی کنند و از این جنبه استرس ادراک‌شده[5] با اثرات نامطلوبش می‌تواند آستانه و تحمل درد را در افراد تحت تأثیر قرار دهد (برنیرکارنی[6] و همکاران، ۲۰۲۱).

استرس ادراک‌شده، حالت یا فرایند روان‌شناختی است که طی آن، فرد بهزیستی جسمی و روان‌شناختی خود را تهدیدآمیز ادراک می‌کند (پنگ[7] و همکاران، ۲۰۲۲). مفهوم استرس ادراک‌شده برگرفته از نظریه لازاروس و فولکمن[8] (۲۰۰۶) درباره نقش ارزیابی در فرایند استرس است. فرآیند استرس به‌وسیله تفسیر یک رویداد به‌عنوان رویدادی که فشاری را بر فرد تحمیل می‌کند، ایجاد می‌شود؛ این تفسیر از رویداد استرس‌زا بیانگر مفهوم ارزیابی است که تهدیدآمیز یا بی‌خطر بودن موقعیت را مشخص می‌کند (فوستر[9] و همکاران، ۲۰۲۳). استرس ادراک‌شده به درجه‌ای که افراد رویدادهای زندگی‌شان را غیرقابل‌پیش‌بینی، غیرقابل‌کنترل و پرفشار ارزیابی می‌کنند، اشاره دارد (گوری[10] و همکاران، ۲۰۲۳)؛ البته وجود سطحی از استرس و تنش برای ایجاد حس رقابت و یادگیری لازم هست ولی اگر میزان تنش از حدی فراتر رود، طوری که انسان فرصت کافی برای ایجاد تعادل و توازن نداشته باشد، دچار تحلیل قوا شده و عوارض استرس را تجربه خواهد کرد (یونیگ[11] و همکاران، ۲۰۲۳). نتایج پژوهش‌ها حاکی از آن است که استرس ادراک‌شده می‌تواند پیامدهای منفی آسیب‌های روانی مرتبط با سلامتی را پیش‌بینی کند (جانکویچ[12] و همکاران، ۲۰۲۱).

مدل‌های طرحواره‌ای، افراد مبتلا به استرس را علاوه بر نشانگان تشخیصی، با تغییرات عمیق در نگرش به خود، دیگران و جهان مشخص می‌کنند (گولر آکسو[13] و همکاران، ۲۰۲۳). از این روی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه[14]در آسیب‌پذیری این افراد در برابر استرس نقش مهمی دارند (ترکاشوند و همکاران، ۱۴۰۱؛ اسپیرو[15] و همکاران، ۲۰۲۲). طرحواره‌های ناسازگار اولیه، الگوهای هیجانی و شناختی خود آسیب‌رسانی هستند که در ابتدای رشد و تحول در ذهن شکل می‌گیرند و در مسیر زندگی تداوم می‌یابند (وونگ[16] و همکاران، ۲۰۲۳).

به عقیده یانگ[17] (۲۰۰۴) ریشه‌های تحولی طرحواره‌ها را باید در ارضا نشدن درست نیازهای هیجانی اساسی دوران کودکی جستجو کرد. این نیازهای اساسی عبارت‌اند از: ۱- نیاز به دل‌بستگی ایمن؛ ۲- نیاز به خودگردانی، کفایت و هویت؛ ۳- آزادی در بیان نیازها و

1. Sunde
2. Duriancik & Goff
3. Ragavan
4. Paoletti
5. perceived Stress
6. Bernier Carney
7. Peng
8 . Lazarus, & Folkman
9 . Foster
10 . Gori
11. Ewing
12. Jankovic
13 - Güler Aksu
14. Initial schema
15. Spirou
16 . Wong
17 . Yang

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-15]

هیجان‌های سالم؛ ۴- نیاز به خودانگیختگی و تفریح؛ ۵- نیاز به محدودیت‌های واقع‌بینانه و خویشتن‌داری (بار[1] و همکاران، ۲۰۲۳). چنانچه وقایع زندگی در بزرگ‌سالی مشابه تجارب آسیب‌رسان دوران کودکی باشد، طرحواره‌ها برانگیخته می‌شوند و هیجان‌های منفی شدیدی را ایجاد می‌کنند (لیهی[2]، ۲۰۱۹). معمولاً ماهیت ناکارآمد طرحواره‌ها وقتی ظاهر می‌شود که افراد درروند زندگی روزمره‌ی خود و در تعاملاتشان با دیگران به‌گونه‌ای عمل کنند که طرحواره‌های آن‌ها تائید شود، حتی اگر برداشت اولیه‌شان درست نباشد (وان دونزل[3] و همکاران، ۲۰۲۱). طرحواره‌های ناسازگار اولیه، می‌توانند بر ادراک فرد از واقعیت جهان بیرونی، پردازش شناختی و هیجانی و روابط بین فردی او تأثیر بگذارد و موجب مشکلات هیجانی نظیر اضطراب شوند (تورنر[4] و همکاران، ۲۰۱۹). مطابق نظر یانگ (۱۹۹۹) بعضی از افراد به خاطر تجارب دوران کودکی منفی طرحواره‌های ناسازگار اولیه‌ی ایجاد می‌کنند که بر شیوه‌ی تفکر، احساس، رفتار و سایر جنبه‌های زندگی‌شان تأثیر می‌گذارد (اوزگی[5] و همکاران، ۲۰۲۳).

هنگام مواجهه با عامل تنش زا، تولید معنای شخصی[6] نیز به عنوان یک روش مقابله فعالیت می‌کند و به فرد اجازه می‌دهد در شرایط استرس‌زا معنا و هدف بسازد و از این طریق عامل تنش زا را تغییر داده و از اثرات منفی آن بکاهد (چن[7] و همکاران، ۲۰۲۰). پس از کسب معنی، از پریشانی بیشتر جلوگیری می‌شود (وورانتیپو و چاوانوانیچ[8]، ۲۰۲۱). این کارکردهای سازگارانه (مقابله و حل مسئله)، پیش نیازهای اساسی ایجاد توانایی ذهنی یا هوش هستند (ارنوت[9]،۲۰۲۰)؛ که در این میان هوش معنوی[10] بعد بالاتری از هوش است که ویژگی‌ها و قابلیت های خود را در قالب خرد، شفقت، یکپارچگی، شادی، عشق، خلاقیت و آرامش فعال می‌کند (ساتپتحیپ و سامانتا[11]، ۲۰۲۰). از سوی دیگر هوش معنوی می‌تواند تأثیر قابل‌توجهی بر استرس ادراک‌شده داشته باشد و هوش معنوی بالاتر با کاهش استرس مرتبط است (ناویا و شارما[12]، ۲۰۲۲). هوش معنوی مانند سایر اشکال هوش، می‌تواند از طریق آموزش توسعه و ارتقا یابد و خانواده به‌عنوان اولین محیطی که افراد در معرض آن قرار می‌گیرند، یک محیط مهم برای آموزش هوش معنوی محسوب می‌شود (خوری[13]، ۲۰۲۲). افراد زمانی هوش معنوی را به کار می‌گیرند که بخواهند از ظرفیت‌ها و منابع معنوی خود برای تصمیم‌گیری‌های مهم و اندیشه در موضوعات وجودی یا تلاش در جهت حل مسائل روزانه استفاده کنند. (واسکانکلوز[14]، ۲۰۲۰). هوش معنوی را چارچوبی برای تشخیص و سازمان‌دهی مهارت‌ها و قابلیت‌هایی که مستلزم کاربرد انطباقی معنویت است تعریف می‌کنند (ما و وانگ[15]، ۲۰۲۲). هوش معنوی مجموعه ظرفیت‌های سازگاری در ذهن بر مبنای جنبه‌های غیر جسمانی و متعالی واقعیت می‌داند (تاکادیپورام[16]، ۲۰۲۳). هوش معنوی درواقع دربرگیرنده نوعی سازوکار و رفتار حل مسئله است که بالاترین سطوح رشد را در حیطه‌های مختلف شناختی، اخلاقی، هیجانی و بین فردی شامل می‌شود و فرد را در جهت هماهنگی با پدیده‌های اطراف و دستیابی به یکپارچگی درونی و بیرونی هدایت می‌نماید (گراسمان [17]و همکاران، ۲۰۲۲). این هوش به دیدی کلی در مورد زندگی و همه تجارب و رویدادها می‌دهد و او را قادر می‌سازد به چهارچوب بندی و تفسیر مجدد تجارب خود پرداخته شناخت و معرفت خویش را عمق بخشد (اسکرزیپینسکا[18]، ۲۰۲۱). هوش معنوی به‌مثابه آگاهی از هستی یا نیروی فراتر از جنبه‌های مادی زندگی است و احساس عمیقی از وحدت به وجود می‌آورد. تکیه‌گاه معنوی می‌تواند به‌عنوان مانعی در برابر استرس عمل کند. به‌طوری‌که افراد بتوانند تصمیمات معنادار اتخاذ کنند، درباره موضوعات وجودی به‌طور عمیق فکر کنند و نیز برای حل مشکلات روزمره خود تلاش نمایند (لیو[19] و همکاران، ۲۰۲۱). هوش معنوی جنبه‌های ذهنی و ناملموس را با اقدامات و مسائل افراد در دنیای عینی

1 . Bär
2. Leahy
3. Van Donzel
4. Turner
5 . Ozge
6 Personal meaning production
7 Chen
8 Woranetipo & Chavanovanich
9 Arnout
10 Spiritual intelligence
11 Satpathy & Samanta
12. Navya & sharma
13. Khoiri
14. Vasconcelos
15 Ma & Wang
16 Thakadipuram
17 Grasmane
18 Skrzypińska
19. Liu, Li, Jin, Xiao, Wuyun

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-15]

و ملموس ترکیب می‌کند. افرادی که از درک معنوی بالایی دارند، بهتر می‌توانند معنای زندگی را درک کنند و از طریق کشف معنای زندگی، اضطراب وجودی آن‌ها کاهش می‌یابد و درنتیجه سلامت روانی آن‌ها افزایش می‌یابد (ساموِل[1]، ۲۰۲۰). در حقیقت عبادت، نیایش، ایمان و تجارب معنوی راه‌حلی برای مشکلات و سختی‌های زندگی است. بنابراین افرادی که از هوش معنوی بالایی دارند امکان دست‌یابی به دانش و فهم بیشتری را داشته و این امر زمینه را برای رسیدن به کمال و ترقی در زندگی فراهم می‌کند و ازنظر روان‌شناختی افرادی سالم هستند (داکا و رایدز[2]، ۲۰۲۳). پژوهشگرانی چون تاکادیپورام (۲۰۲۳) و نورزمان و آمالیا[3] (۲۰۲۲) نشان دادند که بین هوش معنوی و استرس ادراک شده رابطه وجود دارد.

بررسی پیشینه پژوهشی بیانگر اهمیت طرحواره‌های ناسازگار اولیه و هوش معنوی در پیش‌بینی استرس ادراک‌شده بود. بااین‌حال بررسی پژوهش‌ها نشان از عدم‌کفایت پژوهشی در این زمینه داشته و در این خصوص خلأ پژوهشی وجود دارد؛ بنابراین با توجه به مشکلات دانش آموزان و اضطراب و استرس آنان در خصوص تکالیف و آزمون‌های تحصیلی، انجام این پژوهش باهدف پیش‌بینی استرس ادراک‌شده بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه و هوش معنوی در دانش آموزان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ بنابراین هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی استرس ادراک شده براساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه و هوش معنوی در دانش‌آموزان دختر فاقد پدر بود.

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی_همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم فاقد پدر شهر قم در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ به تعداد ۱۵۰۰ نفر بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از نمونه در دسترس استفاده شد و حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۰۵ نفر برآورد شد. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت‌اند از دانش آموزان دختر متوسطه فاقد پدر و علاقه و رضایت برای شرکت در پژوهش و ملاک‌های خروج از پژوهش نیز عدم تمایل به ادامه همکاری و تکمیل ناقص پرسشنامه‌های پژوهش بود. پرسش‌نامه‌ها به صورت آنلاین طراحی شدند و لینک آنها از طریق شبکه‌های مجازی چون تلگرام، ایتا، آی گپ به افراد نمونه ارسال شد. همچنین در این پژوهش برای در نظر گرفتن ملاحظات اخلاقی به هر شرکت کننده یک کد اختصاص داده شد و شرکت کنندگان می‌توانستند از نام مستعار برای شرکت در پژوهش استفاده کنند و اطلاعات خصوصی افراد شرکت کننده در پژوهش که در راستای هدف پژوهش نبود از شرکت-کنندگان دریافت نشد. داده‌های حاصل از پژوهش با استفاده از SPSS ویراست ۲۶ و روش آماری تحلیل تحلیل رگرسیون مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفت.

ابزار سنجش

پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه[4] (YSQ-SF): برای اندازه‌گیری طرحواره‌های ناسازگار اولیه از پرسشنامه ۷۵ سوالی یانگ (۲۰۰۵) با مقیاس پاسخگویی ۶ درجه‌ای لیکرت (کاملا نادرست= ۱ تا کاملا درست= ۶) و ۱۵ خرده مقیاس شامل محرومیت هیجانی، طرد/ رها شدگی، بی اعتمادی/ بدرفتاری، انزوای اجتماعی، نقص/ شرم، شکست، وابستگی/ بی کفایتی، آسیب پذیری به ضرر، گرفتاری/ در دام افتادی، اطلاعات، از خودگذشتگی، بازداری هیجانی، معیارهای سرسختانه، استحقاق، خویشتن داری و خود انضباط ناکافی استفاده شد. آلفای کرونباخ گزارش شده در خرده مقیاس‌های این آزمون در پژوهش بچ[5] و همکاران (۲۰۱۸) بالاتر از ۰/۸۰ گزارش شد. در مطالعه‌ی ولبرن و همکاران (۲۰۰۲)، نتایج تحلیل عاملی از ساختار درونی پرسشنامه قویاً حمایت می‌کند. پرسشنامه طرحواره یانگ با پرسشنامه پریشانی روانشناختی کسلر و همکاران (۲۰۰۲) همبستگی بالایی دارد که نتایج آن به ترتیب (r=۰/۴۵) و (r=۰/۵۶) است (پیلکینگتون[6] و همکاران، ۲۰۲۱). در پژوهش غیاثی (۱۳۸۸) روایی همزمان پرسشنامه با مقیاس نگرش های ناکارآمد ۰/۶۵ گزارش شد. در پژوهش غیاثی (۱۳۸۸)، آلفای کرونباخ آن در خرده مقیاس ها بین ۰/۶۰ تا ۰/۹۰ و آلفای کرونباخ کل آن ۰/۹۴ گزارش شد (به نقل از

1 Samul
2 Dacka & Rydz
3 Nurzaman, Amalia
4 - Young Schema Questionnaire-Short Form (YSQ-SF)
5 - Bach
6 - Pilkington

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-15]

خراسانی زاده و همکاران، ۱۳۹۸). همچنین آلفای کرونباخ این پرسشنامه در پژوهش حاضر نیز برای خرده مقیاس‌ها بین ۰/۷۸ تا ۰/۸۲ بدست آمد.

پرسشنامه هوش معنوی کینگ (SISRI[1]): پرسشنامه هوش معنوی توسط کینگ[2] در سال ۲۰۰۸ طراحی‌شده است. دارای ۲۴ گویه است که ۴ زیر مؤلفه تفکر وجودی انتقادی(CET)، تولید معنای شخصی (PMP) ، آگاهی متعالی (TA)، بسط حالت هشیاری (CSE) شامل می‌شود. این مقیاس بر اساس طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای از کاملاً مخالفم (۵) تا کاملاً موافقم (۱) نمره‌گذاری می‌شود. پایایی این مقیاس در مطالعه کینگ (۲۰۰۷) بر اساس ضریب آلفا ۰/۹۵ گزارش شد و آلفای زیر مقیاس‌های آن ازجمله تفکر وجودی انتقادی ۰/۸۸، ایجاد معناداری شخصی ۰/۸۷، هشیاری متعالی ۰/۸۹ و گسترش هشیاری متعالی ۰/۹۴ گزارش کرد. کینگ (۲۰۰۷) به‌منظور سنجش روایی، این مقیاس را با چندین پرسشنامه معتبر ازجمله مقیاس خود تفسیری فرا شخصی، مقیاس عرفان و مقیاس دین‌داری درونی و بیرونی مورد مقایسه قرارداد و ضریب همبستگی آن‌ها را به ترتیب ۰/۶۷، ۰/۶۳ و ۰/۵۸ گزارش کرد. در پژوهش زاده شبروز و همکاران (۱۳۹۷) پایایی ابعاد پرسشنامه به ترتیب تفکر وجودی انتقادی ۰/۷۶، تولید معنای شخصی ۰/۷۸، بسط هوشیاری ۰/۷۲، و آگاهی متعالی ۰/۸۰ و پایایی کل پرسشنامه نیز با آلفای کرونباخ ۰/۹۱ به دست آمد. در پژوهش شریفی‌نیا و همکاران (۱۳۹۴) روایی سازه پرسشنامه به کمک تحلیل عاملی اکتشافی ۰/۸ تا ۰/۹ محاسبه شد. روایی همگرا و واگرا به کمک ارزیابی میانگین واریانس استخراجی، حداکثر مجذور واریانس مشترک و میانگین مجذور واریانس مشترک سنجیده شد. روایی همگرا ۰/۵۸ و روایی واگرا ۰/۴۴ گزارش شد (به نقل از ابراهیمی و همکاران، ۱۴۰۲). لازم به ذکر است پایایی ابعاد پرسشنامه در پژوهش حاضر به ترتیب برای تفکر وجودی انتقادی ۰/۸۳، تولید معنای شخصی ۰/۷۹، بسط هوشیاری ۰/۸۸، و آگاهی متعالی ۰/۷۸ و پایایی کل پرسشنامه نیز ۰/۹۳ گزارش شد.

مقیاس استرس ادراک‌شده[3] (PSS): مقیاس استرس ادراک‌شده توسط کوهن[4] و همکاران در سال ۱۹۸۳ ساخته شد و دارای سه نسخه ۴، ۱۰ و ۱۴ ماده‌ای است و برای سنجش استرس عمومی ادراک‌شده در یک ماه گذشته به کار می‌رود. در پژوهش حاضر نسخه ۱۴ ماده‌ای استفاده شد. هر ماده بر اساس مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای از هیچ=۴ تا خیلی زیاد= ۰ نمره‌گذاری می‌شود. کوهن و همکاران (۱۹۸۳)، ضرایب پایایی همسانی درونی مقیاس از طریق ضریب آلفای کرونباخ در دامنه‌ای از ۰/۸۴ تا ۰/۸۶ در دو گروه از دانشجویان و یک گروه از افراد سیگاری در برنامه ترک گزارش کردند. همچنین برای محاسبه روایی همگرایی این مقیاس ضریب همبستگی آن را با اندازه‌های نشانه‌های شناختی بین ۰/۵۲ تا ۰/۷۶ محاسبه کردند (کوهن و همکاران، ۱۹۸۳). روایی محتوایی این پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از اساتید دانشگاه علوم پزشکی مشهد تائید شده است. همچنین با روش تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عامل تأییدی دو عامل توانایی مقابله با استرس و احساس منفی از استرس انجامید که باهم ۴۸/۲ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کردند. آلفای کرونباخ برای این مقیاس در پژوهش یزدی و همکاران (۱۳۷۷)، ۰/۸۱ به دست آمد (امینی و همکاران، ۱۴۰۱). آلفای کروتباخ گزارش شده در پژوهش حاضر نیز ۰/۸۱ بود.

یافته ها

میانگین سن شرکت‌کنندگان در این پژوهش ۱۵/۶ با انحراف استاندارد ۰/۸۰۳ بود؛ از طرفی کمترین سن مربوط به شرکت‌کنندگان ۱۴ ساله و بیشترین سن مربوط به شرکت‌کنندگان ۱۷ ساله بود. در این پژوهش سطح آلفای (α= ۰/۰۵) به‌عنوان مقدار خطای موردقبول برای معناداری در نظر گرفته‌شده است. به‌منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از تحلیل رگرسیون هم‌زمان، آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۱. ماتریس همبستگی، میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱. بریدگی و طرد	۱									
۲. محدودیت‌های مختل‌کننده	۰/۲۰**	۱								

1 - The validation of King's Spiritual Intelligence Scale
2 - King
3. erceived stress questionnaire
4. Cohen

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-15]

۳. خودمختاری و عملکرد مختل	۰/۲۴**	۰/۰۹**	۱						
۴. دیگر جهت‌مندی	۰/۲۴**	۰/۱۹**	۰/۱۰**	۱					
۵. گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد	۰/۲۸**	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۳۵**	۱				
۶. تفکر وجودی انتقادی	-۰/۰۸**	-۰/۱۳**	-۰/۰۹**	-۰/۳۲**	-۰/۳۲**	۱			
۷. تولید معنای شخصی	۰/۴۳**	۰/۲۲**	۰/۳۰**	۰/۴۸**	۰/۴۱**	-۰/۳۴**	۱		
۸. آگاهی متعالی	۰/۲۵**	۰/۲۴**	۰/۲۳**	۰/۱۰**	۰/۳۳**	-۰/۰۳**	۰/۲۳**	۱	
۹. بسط حالت هشیاری	۰/۱۰**	۰/۱۰**	-۰/۰۷	۰/۱۶*	۰/۲۶**	۰/۱۲**	۰/۰۴*	۰/۱۹**	۱
۱۰. استرس ادراک‌شده	۰/۱۱**	۰/۱۴*	۰/۱۶**	۰/۰۹**	۰/۱۵*	-۰/۱۷**	۰/۰۸*	-۰/۰۳*	-۰/۱۳*
میانگین	۸۳/۳	۷۹/۸	۴۲/۴	۳۸/۰۹	۴۴/۰۲	۲۰/۴	۱۴/۶	۱۳/۹	۱۶/۹
انحراف معیار	۶/۵۴	۷/۱۸	۶/۴۸	۵/۴۸	۹/۸۴	۲/۷۷	۲/۶۶	۲/۵۰	۳/۵۱
کجی	-۰/۳۳	-۰/۱۵	۱/۱۳	۰/۸۳	۰/٦۵	-۰/۷۳	۰/٤۵	۰/۳۲	۰/۵۶
کشیدگی	۰/۳۱	-۰/٦۸	۰/۸٦	۱/۲۳	۰/۸۰	-۰/۲٤	۰/٦۹	۰/۸۱	۰/۳۳

* P ‹ ۰/۰۵ **P ‹۰/۰۱

جدول ۱ نشان‌دهنده میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش و خرده مقیاس‌های مربوط به هر متغیر است. همچنین که بین محدودیت‌های مختل‌کننده، خودمختاری و عملکرد مختل، گوش‌به‌زنگی از زیر مؤلفه‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه با استرس ادراک‌شده رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد و بین تفکر وجودی و بسط حالت هوشیاری از زیر مؤلفه‌های هوش معنوی با استرس ادراک‌شده رابطه معکوس و معنادار در سطح ۰/۰۵ وجود دارد. نتایج آزمون کالموگراف – اسمیرنف برای طرحواره بریدگی و طرد (۰/۰۶)، محدودیت‌های مختل کننده (۰/۰۹)، خودگردانی و عملکرد مختل (۰/۰۶)، دیگر جهت مندی (۰/۰۴)، گوش به زنگی بیش از حد و بازداری (۰/۰۸)، تفکر وجودی انتقادی (۰/۰۷)، تولید معنای شخصی (۰/۰۵)، آگاهی متعالی (۰/۰۸)، بسط حالت هوشیاری (۰/۰۷) و استرس ادراک شده (۰/۰۶) بزرگتر از ۰/۰۵گزارش شد (p>۰/۰۵). همچنین آماره دوربین واتسون نیز ۱/۸۳گزارش شد که چون مقدار آن بین ۱/۵ تا ۲/۵ است؛ تائید می‌شود. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که توزیع نمرات متغیرهای پژوهش نرمال است.

جدول ۲. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و هوش معنوی با استرس ادراک شده به روش هم‌زمان

متغیر پیش‌بین	R	R^2 Adjusted	B	خطای استاندارد	Beta	t	P
			۱۳۳/۲	۱۱/۶		۱۱/۴	۰/۰۰۱
بریدگی و طرد			۰/۱۰۶	۰/۰۴۵	۰/۱۴۳	۲/۳۵	۰/۰۱۹
محدودیت‌های مختل‌کننده			۰/۰۹۷	۰/۰۴	۰/۱۵۲	۲/۴۱	۰/۰۱۷
خودمختاری و عملکرد مختل			۰/۱۱۵	۰/۰۴۵	۰/۱۵۸	۲/۵۷	۰/۰۱۱
دیگر جهت مندی	۰/۳۸۳	۰/۱۴۶	۰/۰۸۹	۰/۰۵۳	۰/۱۰۱	۱/۶۸	۰/۰۹۳
گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد			۰/۰۶۴	۰/۰۲۹	۰/۱۴۱	۲/۱۹	۰/۰۲۹
تفکر وجودی			-۰/۲۵۱	۰/۱۰۶	-۰/۱۴۵	-۲/۳۶	۰/۰۱۹
تولید معنای شخصی			۰/۱۸۸	۰/۱۱۰	۰/۱۰۳	۱/۷۱	۰/۰۸۷
بسط حالت هوشیاری			-۰/۱۷۸	۰/۱۱۹	-۰/۰۹۲	-۱/۴۹	۰/۱۳۷
آگاهی متعالی			-۰/۱۸۷	۰/۰۸۳	-۰/۱۳۵	-۲/۲۴	۰/۰۲۶

طبق نتایج جدول ۲، متغیرهای پیش‌بین یعنی بریدگی و طرد، محدودیت‌های مختل کننده، خودمختاری و عملکرد مختل، دیگر جهت‌مندی، گوش به زنگی بیش‌از حد، تفکر وجودی، تولید معنای شخصی و بسط حالت هوشیاری توانستند، ۱۴/۶ درصد از واریانس استرس ادراک‌شده را پیش‌بینی می‌کند. همچنین همبستگی گزارش شده در بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک (استرس ادراک شده) نیز برابر با (r=۰/۳۸۳) گزارش شد. جدول ۳ نشان می‌دهد زیر مؤلفه بریدگی و طرد (β=۰/۱۴۳، p<۰/۰۵)، محدودیت‌های مختل‌کننده (β=۰/۱۵۲، p<۰/۰۵)، خودمختاری و عملکرد مختل (β=۰/۱۵۸، p<۰/۰۵)، گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد (β=۰/۱۴۱، p<۰/۰۵) از زیر مؤلفه

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-15]

طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و زیر مؤلفه تفکر وجودی (β=-۰/۱۴۵، p<۰/۰۵) و آگاهی متعالی (β=-۰/۱۳۵، p<۰/۰۵) از زیر مؤلفه‌های هوش معنوی توان پیش‌بینی استرس ادراک‌شده در دختران فاقد پدر را دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف پیش‌بینی استرس ادراک‌شده بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و هوش معنوی در دانش آموزان دختر فاقد پدر انجام شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که استرس ادراک‌شده بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و هوش معنوی در دانش‌آموزان دختر فاقد پدر قابل پیش‌بینی است. یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های اسپیرو و همکاران (۲۰۲۲)، ترکاشوند و همکاران (۱۴۰۱) و زود خیزی و صداقت (۱۳۹۹) همسو بود. در تبیین یافته اول پژوهش مبنی بر اینکه استرس ادراک‌شده بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و هوش معنوی در دانش‌آموزان دختر فاقد پدر قابل پیش‌بینی است. می‌توان گفت که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به‌عنوان باورهای بنیادین و زیربنایی، نقش مهمی در تعبیر و تفسیر رویدادهای زندگی هر فرد دارند، به‌عبارت‌دیگر افراد دنیا و تجارب زندگی خودشان را از چشم‌انداز طرح‌واره‌ها می‌نگرند (ترکاشوند و همکاران، ۱۴۰۱). نگاهی به طرح‌واره‌های قرارگرفته در این حوزه می‌تواند تبیین‌های سودمندی را منعکس کند. برخی از افراد به‌منظور مواجهه با مشکلات و رویدادهای منفی زندگی در دوران کودکی بعضی از این طرح‌واره‌ها، راهبردهای ناسازگارانه را ایجاد می‌کنند. اگرچه طرح‌واره‌ها در دوران کودکی کارکرد خوبی دارند اما استفاده از آن‌ها در سال‌های بعدی زندگی، ناسازگارانه است زیرا ادراک جهان مشابه دوران کودکی نیست (تالاروفسکا[1] و همکاران، ۲۰۲۲؛ نقل از محمدی و همکاران، ۱۴۰۲). وجود این طرح‌واره‌ها در دوران بزرگ‌سالی باعث مقابله با مشکلات درراه‌های ناسازگارانه می‌شود و تهدیدی برای بهزیستی افراد به شمار می‌رود. فعال شدن طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه منجر به ارزیابی منفی رویدادها و تغییر محرک‌ها به‌صورت منفی و تهدیدآمیز می‌شود. این امر باعث می‌شود که فرد موقعیت فشارزا و توانایی خود برای مقابله با آن را به‌صورت منفی ارزیابی کند و دچار استرس شدید شود؛ چراکه افراد زمانی درگیر این موقعیت می‌شوند که موقعیت استرس‌زا را غیرقابل‌کنترل و دست‌کاری ادراک کنند (حاجی‌آقا نژاد و همکاران، ۱۴۰۱). از سوی دیگر فعال شدن طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه حجم عظیمی از هیجان‌های منفی و ناخوشایند را تولید می‌کند و افراد سبک مقابله‌ای ناسازگار را به کار می‌بندند تا با هیجانات آشفته ناشی از برانگیختگی طرح‌واره‌ها کنار آیند و ازآنجایی‌که فرد با طرح‌واره‌هایش احساس راحتی می‌کند و نیاز به هماهنگی شناختی دارد برای بقا و تداوم طرح‌واره‌های خود می‌جنگد که یکی از سازوکارهایی که به کار می‌گیرد درگیر شدن با استرس است. به دنبال استفاده از راهبردواره ناسازگارانه، آشفتگی‌های روان‌شناختی بیشتری را تجربه می‌کنند (اسپیرو و همکاران، ۲۰۲۲).

هوش معنوی به افراد کمک می‌کند تا بامعنا دادن به ناملایمات، سختی‌ها را تحمل کنند و به دنبال راه‌حل‌هایی برای آن باشند و درنتیجه به زندگی خود پویایی و حرکت دهند. بنابراین، در هنگام روبه‌رو شدن با استرس، هوش معنوی با ایجاد معنای شخصی به فرد امکان می‌دهد تا با ایجاد شرایط جدیدی که حتی اگر استرس‌آور و نگران‌کننده باشد، معنا یا هدفی را در آن بیابد و بتواند با شرایط جدید سازگار شود و به این طریق عامل استرس‌زا را تغییر دهد و تأثیرهای منفی آن را کاهش دهد. درواقع هوش معنوی موجب می‌شود که انسان با ملایمات و عطوفت بیشتری به مشکل نگاه کند، تلاش بیشتری برای یافتن راه‌حل داشته باشد و سختی‌های زندگی را بهتر تحمل کند (ناویا و شارما، ۲۰۲۲)؛ زیرا هوش معنوی بیانگر توان به کار بستن منابع و ظرفیت‌های معنوی برای افزایش سازگاری و درنتیجه سلامت روان است. منظور از هوش معنوی بعدی از هوش است که انسان توسط آن مسائل وجودی درگیر با آن را حل می‌نماید و به زندگی‌اش معنا می‌دهد و این معنا دهی به زندگی می‌تواند در مواجهه با بحران‌های شدید بسیار به افراد کمک کند (دیو[2] و همکاران، ۲۰۱۹).

یافته دوم پژوهش مبنی اینکه استرس ادراک‌شده بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در دانش‌آموزان دختر فاقد پدر قابل پیش‌بینی است با یافته‌های پژوهش‌های اسپیرو و همکاران (۲۰۲۲)، ترکاشوند و همکاران (۱۴۰۱) و زود خیزی و صداقت (۱۳۹۹) همسو بود. در تبیین یافته دوم پژوهش باید گفت اگرچه تمام طرح‌واره‌ها، ریشه تحولی وقایع آسیب‌زا را ندارند، ولی همه آن‌ها می‌توانند مخل زندگی سالم باشند (لیهی، ۲۰۱۹). افراد به سمت وقایعی کشیده می‌شوند که با طرح‌واره‌هایشان هم‌خوانی دارند و به همین دلیل تغییر

1. Talarovska
1. Dev

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-15]

طرحواره‌ها سخت است. نتیجه چنین دیدگاهی، این است که طرحواره‌ها بر پردازش تجارب بعدی تأثیر می‌گذارد. طرحواره‌ها نقش عمده‌ای در تفکر، احساس، رفتار و نحوه برقراری ارتباط افراد با دیگران بازی می‌کنند و به‌گونه‌ای متناقض و اجتناب‌ناپذیر، زندگی بزرگ‌سالی را به شرایط ناگوار دوران کودکی می‌کشانند. طرحواره‌ها در اوایل دوران کودکی و یا نوجوانی بازنمایی‌هایی دقیق از محیط پیرامون ایجاد می‌کنند (کودو[1] و همکاران، ۲۰۲۲). بااین‌حال معمولاً ماهیت ناکارآمد طرحواره‌ها وقتی ظاهر می‌شود که افراد درروند زندگی روزمره خود و در تعاملاتشان با دیگران به‌گونه‌ای عمل کنند که طرحواره‌های آن‌ها تائید شود، حتی اگر برداشت اولیه‌شان درست نباشد. طرحواره‌های ناسازگار اولیه و راه‌های ناکارآمدی که افراد از طریق آن‌ها یاد می‌گیرند با دیگران کنار بیایند، اغلب زیربنای رفتارهای غلط آن‌ها و گاهی نشانه‌های مزمن اختلالات محور مثل اضطراب، افسردگی، سوءمصرف مواد و اختلالات روان‌تنی به شمار می‌روند (وان دونزل و همکاران، ۲۰۲۱).

یافته سوم پژوهش مبنی بر اینکه استرس ادراک‌شده بر اساس هوش معنوی در دانش‌آموزان دختر فاقد پدر قابل پیش‌بینی است با یافته‌های پژوهش ناویا و شارما (۲۰۲۲) که درنتیجه پژوهش خود بیان نموده بین هوش معنوی و استرس ادراک‌شده رابطه معکوس و معناداری وجود دارد همسو بوده و یافته‌های آن را تأیید می‌نمایند. در تبیین یافته سوم پژوهش باید گفت معنویت یکی از متغیرهایی است که می‌تواند در شرایط طاقت‌فرسا و استرس‌زا کمک‌کننده باشد. معنویت می‌تواند امر قدسی یا غیبی، ارزش‌های اخلاقی، دین، عرفان و ... هر نوع معنا بخشی به زندگی را در برگیرد. زندگی معنوی لزوماً به معنای تعلق به یکی از ادیان نهادینه و تاریخی نیست؛ بلکه به معنای داشتن نگرشی به عالم و آدم است که به انسان آرامش، شادی و امید بدهد. هوش معنوی رفتار حل مسئله سازگارانه‌ای است که در راستای تسهیل اهداف کاربردی و رشد سازگارانه جهت‌گیری شده است و به فرد قدرت دیدن رؤیاها و تلاش و کوشش برای دست یافتن به آرمان‌ها را می‌دهد و یک نمای کلی از اخلاق انسانی، سازگاری مبتنی بر تجربه و عشق ارائه داده و از روابط فیزیکی و شناختی فرد با محیط پیرامون خود فراتر رفته و وارد حیطه شهودی و متعالی دیدگاه فرد به زندگی می‌گردد و به پاسخ پرسش‌هایی همچون «من کیستم؟» می‌پردازد؛ زیرا هوش معنوی هوشی ویژه‌ای است که بازتاب مجموعه بی‌همتایی از تجربه‌ها و ظرفیت‌های انسانی است که همه افراد به درجات گوناگونی از آن برخوردارند و می‌تواند رابطه یک فرد با خودش و با دیگران با جهان بزرگ‌تر، در فعالیت‌های روزمره را عمیق‌تر کند و به شکلی مستقیم، هوشیارانه و ارادی به رشد روان‌شناختی فرد کمک کند. این موضوع، مستلزم پذیرش مسئولیت خویشتن، درس گرفتن از اشتباه‌های فردی، توانایی بخشیدن و بخشیده شدن و تعهد به تصمیم‌های دخیل در بهزیستی افراد است. ازاین‌رو به افراد کمک می‌کند تا بامعنا دادن به ناملایمات، سختی‌ها را تحمل نموده و به دنبال راه‌حل برای آن باشند و هنگام روبه‌رو شدن با استرس راحت‌تر بتوانند با شرایط جدید سازگار شده و عامل استرس‌زا را تغییر داده و تأثیرهای منفی آن را کاهش دهند.

این پژوهش با محدودیت عدم نظارت پژوهشگر بر نحوه تکمیل پرسشنامه‌ها به‌وسیله شرکت‌کنندگان مواجه بوده زیرا پرسشنامه‌های پژوهش به‌صورت آنلاین تکمیل‌شده و با توجه به اینکه داده‌های پژوهش با استفاده از نمونه در دسترس جمع‌آوری‌شده تعمیم نتایج آن به کلیه دانش آموزان جامعه آماری دشوار است. با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌گردد: مشاوران مراکز مشاوره و مدارس با شناخت بیشتر از عوامل تأثیرگذار بر کاهش استرس ادراک‌شده، فعالیت‌های خود را در جهت ارتقاء سطح سلامت و بهبود کیفیت زندگی و کاهش استرس افراد سازمان‌دهی نمایند.

منابع

ابراهیمی، ن.، عابدی پور، م.، کریمی، م.، جرس، م. (۱۴۰۲). ارتباط هوش معنوی و سبک‌های مقابله با استرس در دختران نوجوان شهر گناباد. *مجله پرستاری کودکان*، ۹(۳)، ۱۰-۱. https://doi.org/10.22034/JPEN.9.3.1

امینی، ا.، شیروانی، ح.، و بازگیر، ب. (۱۴۰۱). تأثیر تصویرسازی ذهنی و تجسم هدایت‌شده بر استرس ادراک‌شده، بهزیستی روان‌شناختی و کیفیت خواب بازنشستگان نظامی. *طب نظامی*، ۲۳(۱۲)، ۹۱۳-۹۲۴. https://doi.org/10.30491/JMM.23.12.913

ترکاشوند، ف.، شاهی وند، م.، قائد رحمتی، م.، و ترکاشوند، ف. (۱۴۰۱). *رابطه بین طرحواره ناسازگار اولیه و استرس ادراک‌شده با امید به زندگی در بیماران دیابتی مراجعین کلینیک تخصصی شهرستان خرم‌آباد*. دهمین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی، اجتماعی و سبک زندگی، تهران، ایران. https://civilica.com/doc/1542515/

1. Cudo

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-15]

جلال وند، م.، نوایی نژاد، ش.، رضازاده بهادران، ح.، و خسروی، ع. (۱۴۰۱). مدل یابی معادلات ساختاری طلاق عاطفی بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه، همدلی عاطفی با میانجیگری تنظیم هیجان در زنان متأهل. *فصل‌نامه خانواده‌درمانی کاربردی*، ۳(۱)، ۲۰۶-۱۷۷.
https://civilica.com/doc/1469312/

حاجی‌آقا نژاد، ی.، پناهی، س. (۱۴۰۰). *بررسی نقش میانجی هوش اخلاقی در رابطه بین سازگاری اجتماعی و تاب‌آوری با سبک‌های مقابله‌ای دانش آموزان*. هفتمین کنفرانس بین‌المللی دانش و فناوری علوم تربیتی مطالعات اجتماعی و روانشناسی، تهران، ایران.
https://civilica.com/doc/1237530

خراسانی زاده، ع.، پور شریفی، ح.، رنجبری پور، ط.، باقری، ف.، و پویانش، ج. (۱۳۹۸). الگوی ساختاری رابطه بین الگوهای ارتباط والد-فرزند و طرحواره‌های ناسازگار اولیه با میانجیگری سبک‌های دل‌بستگی. *فصل‌نامه علمی روانشناسی کاربردی*، ۱۳(۱)، ۷۶-۵۵.
https://doi.org/10.29252/apsy.13.1.55

زود خیزی، ا.، و صداقت، م. (۱۳۹۹). مقایسه طرحواره‌های ناسازگار اولیه، استرس ادراک‌شده و راهبردهای مقابله‌ای در نوجوانان بد سرپرست و نوجوانان عادی. *فصل‌نامه ایده‌های نوین روانشناسی*، ۵ (۹)، ۱۳-۱. http://ensani.ir/fa/article/author/222609

Arnout, B. A. (2020). A structural equation model relating unemployment stress, spiritual intelligence, and mental health components: Mediators of coping mechanism. *Journal of Public Affairs*, *20*(2), e2025. https://doi.org/10.1002/

Bach, B., Lockwood, G., & Young, J. E. (2018). A new look at the schema therapy model: organization and role of early maladaptive schemas. Cognitive behaviour therapy, 47(4), 328-349. https://doi.org/10.1080/16506073.2017.141056

Bär, A., Bär, H. E., Rijkeboer, M. M., & Lobbestael, J. (2023). Early Maladaptive Schemas and Schema Modes in clinical disorders: A systematic review. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*. https://doi.org/10.1111/papt.12465

Carney, K. M. B., Guite, J. W., Young, E. E., & Starkweather, A. R. (2021). Investigating key predictors of persistent low back pain: A focus on psychological stress. *Applied Nursing Research*, *58*, 151406.https://doi.org/10.1016/j.apnr.2021.151406

Chen, S., Xia, M., Wen, W., Cui, L., Yang, W., Liu, S., ... & Lei, W. (2020). Mental health status and coping strategy of medical workers in China during The COVID-19 outbreak. *MedRxiv*. https://doi.org/10.1101/2020.02.23.20026872

Cohen, S., Kamarck, T., & Mermelstein, R. (1983). A global measure of perceived stress. *Journal of health and social behavior*, 24(2), 385 - 396. https://doi. org/10.2307/2136404

Cudo, A., Dobosz, M., Griffiths, M. D., & Kuss, D. J. (2022). The relationship between early maladaptive schemas, depression, anxiety and problematic video gaming among female and male gamers. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-28. https://doi.org/10.1007%2Fs11469-022-00858-2

Dacka, M., & Rydz, E. (2023). Personality Traits and the Spiritual and Moral Intelligence of Early Adulthood in Poland. *Religions*, *14*(1), 78. ; https://doi.org/10.3390/rel14010078

Dev, R. D. O., Kamalden, T. F. T., Geok, S. K., Abdullah, M. C., Ayub, A. F. M., & Ismail, I. A. (2019). Emotional intelligence, spiritual intelligence, SelfEfficacy and Health Behaviors: implications for Quality Health. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, *8*(7), 794-809.http://dx.doi.org/10.6007/IJARBSS/v8-i7/4420

Duriancik, D. and Goff, C. (2019). Children of single-parent households are at a higher risk of obesity: a systematic review. *Journal of Child Health Care*, *23*(3), 358-369. https://doi.org/10.1177/1367493519852463

Ewing, L., & Hamza, C. A. (2023). A person-centered investigation into the co-development of perceived stress and internalizing symptoms among post-secondary students. *Journal of youth and adolescence*, *52*(4), 852-865.https://doi.org/10.1007/s10964-023-01738-1

Foster, S., Estévez-Lamorte, N., Walitza, S., Dzemaili, S., & Mohler-Kuo, M. (2023). Perceived stress, coping strategies, and mental health status among adolescents during the COVID-19 pandemic in Switzerland: a longitudinal study. *European Child & Adolescent Psychiatry*, *32*(6), 937-949. https://doi.org/10.1007/s00787-022-02119-y

Gori, A., Topino, E., & Musetti, A. (2023). Pathways towards posttraumatic stress symptomatology: A moderated mediation model including perceived stress, worry, and defense mechanisms. *Psychological trauma: theory, research, practice, and policy*. https://doi.org/10.1037/tra0001435

Grasmane, I., Raščevskis, V., & Pipere, A. (2022). Primary validation of Children Spiritual Intelligence Scale in a sample of Latvian elementary school pupils. *International Journal of Children's Spirituality*, 1-16. https://doi.org/10.1080/1364436X.2022.2043833

Güler Aksu, G., Kayar, O., Tufan, A. E., Kütük, M. Ö., Özdağ Acarli, A. N., Sucu, D. H., ... & Özge, A. (2023). Early maladaptive schemas in episodic and chronic migraine in adolescents. *Frontiers in Neurology*, *14*, 1128953. https://doi.org /10.3389/fneur.2023.1128953

Jankovic, M., Sijtsema, J. J., Reitz, A. K., Masthoff, E. D., & Bogaerts, S. (2021). Workplace violence, post-traumatic stress disorder symptoms, and personality. *Personality and individual differences*, *168*, 110410.https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110410

Kahya, C. (2020). The Role Of Spiritual Intelligence On Entrepreneurial Self-Efficacy. *Social, Mentality and Researcher Thinkers Journal*, *6*, 38. http://doi.org/10.31576/smryj.699

Khoiri, K. (2022). Building Children's Spiritual Intelligence Through Education in the Family. *Madrosatuna: Journal of Islamic Elementary School*, *6*(2), 89-95.https://doi.org/10.21070/madrosatuna.v6i2.1575

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-15]

Leahy, R. L. (2019). Introduction: Emotional schemas and emotional schema therapy. *International Journal of Cognitive Therapy*, *12*(1), 1-4. https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s41811-018-0038-5

Liu, Z., Li, X., Jin, T., Xiao, Q., & Wuyun, T. (2021). Effects of Ethnicity and Spiritual Intelligence in the Relationship Between Awe and Life Satisfaction Among Chinese Primary School Teachers. *Frontiers in psychology*, *12*, 673832. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.673832

Ma, Q., & Wang, F. (2022). The Role of Students' Spiritual Intelligence in Enhancing Their Academic Engagement: A Theoretical Review. *Frontiers in Psychology*, *13*, 857842. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.857842

Navya, G., & Sharma, S. (2022). Impact of spiritual intelligence on perceived stress among male and female university students. *International Journal of Bio-resource and Stress management*, *13*(Jan, 1), 62-68.http://dx.doi.org/10.23910/1.2022.2511a

Nurzaman, L., & Amalia, L. (2022). The Effect of Emotional Intelligence and Spiritual Intelligence on Lecturer Work Performance. *Eligible: Journal of Social Sciences*, *1*(1), 50-71. https://doi.org/10.3390/ijerph192113943

Özge, A., Valeriani, M., Uluduz, D., & Guidetti, V. (2023). Cognitive schemas in primary headache disorders. *Frontiers in Neurology*, *14*. https://doi.org/10.3389/fneur.2023.1240559

Paoletti, J., Chen, M. A., Wu-Chung, E. L., Brown, R. L., LeRoy, A. S., Murdock, K. W., ... & Fagundes, C. P. (2023). Employment and family income in psychological and immune outcomes during bereavement. *Psychoneuroendocrinology*, *150*,106024. https://doi.org/10.1016/j.psyneuen.2023.106024

Peng, Y., Zhou, H., Zhang, B., Mao, H., Hu, R., & Jiang, H. (2022). Perceived stress and mobile phone addiction among college students during the 2019 coronavirus disease: The mediating roles of rumination and the moderating role of self-control. *Personality and Individual Differences*, *185*, 111222.https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.111222

Pilkington, P. D., Bishop, A., & Younan, R. (2021). Adverse childhood experiences and early maladaptive schemas in adulthood: A systematic review and meta-analysis. Clinical Psychology & Psychotherapy, 28(3), 569-584. https://doi.org/10.1002/cpp.2533

Ragavan, M. I., Culyba, A. J., Muhammad, F. L., & Miller, E. (2020). Supporting Adolescents and Young Adults Exposed to or Experiencing Violence During the COVID-19 Pandemic. *The Journal of adolescent health : official publication of the Society for Adolescent Medicine*, *67*(1), 18–20. https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.04.011

Samul, J. (2020). Emotional and spiritual intelligence of future leaders: challenges for education. *Education Sciences*, *10*(7), 178. https://doi.org/10.3390/educsci10070178

Satpathy, T. K., & Samanta, S. (2020). Influence of Spiritual Intelligence on human psychology-a review. *Wutan Huatan Jisuan Jishu*, *16*. https://www.researchgate.net/profile/Sasmita-Samanta/publication/358796752

Skrzypińska, K. (2021). Does spiritual intelligence (SI) exist? A theoretical investigation of a tool useful for finding the meaning of life. *Journal of religion and health*, *60*(1), 500-516. https://doi.org/10.1177/0093854890017002001

Spirou, D., Raman, J., Bishay, R. H., Ahlenstiel, G., & Smith, E. (2022). Childhood trauma, posttraumatic stress disorder symptoms, early maladaptive schemas, and schema modes: a comparison of individuals with obesity and normal weight controls. *BMC psychiatry*, *22*(1), 517. https://doi.org/10.1186/s12888-022-04169-7

Sunde, O. S., Alteren, J., & Ytrehus, S. (2023). Caring for a home-dwelling older parent with mental health problems: a narrative analysis of family caregivers' experiences. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, *18*(1), 2236373. https://doi.org/10.1080/17482631.2023.2236373

Thakadipuram, T. (2023). Wholeness: A Model of Spiritual Intelligence. In *Leadership Wholeness, Volume 1* (pp. 29-44). Palgrave Macmillan, Cham. https://scholar.google.com/scholar

Turner, M. J., Aspin, G., & Gillman, J. (2019). Maladaptive schemas as a potential mechanism through which irrational beliefs relate to psychological distress in athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, *44*, 9-16.https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2019.04.015

Van Donzel, L., Ouwens, M. A., Van Alphen, S. P. J., Bouwmeester, S., & Videler, A. C. (2021). The effectiveness of adapted schema therapy for cluster C personality disorders in older adults–integrating positive schemas. *Contemporary clinical trials communications*, *21*, 100715. https://doi.org/10.1016/j.conctc.2021.100715

Vasconcelos, A. F. (2020). Spiritual intelligence: a theoretical synthesis and work-life potential linkages. *International Journal of Organizational Analysis*, *28*(1), 109-134. https://psycnet.apa.org/doi/10.1108/IJOA-04-2019-1733

Wong, Q. J., Boulton, K. A., Reyes, N., Han, J., & Torok, M. (2023). The English Version of the Schema Inventory for Children: Psychometric Evaluation of a Measure of Early Maladaptive Schemas in a Primary School-Aged Sample. *Assessment*, *30*(2), 251-263. https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000272

Woranetipo, S., & Chavanovanich, J. (2021). Three-way interactions of workload, social support and coping strategy on job burnout. *The Journal of Behavioral Science*, *16*(1), 58-72. https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2007.06.022

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-15]